

NARŮSTÁ PODÍL LIDÍ, KTERÍ POSUZUJÍ EKONOMICKÝ VÝVOJ OPTIMISTICKY. JSME SVĚDKY OBRATU?

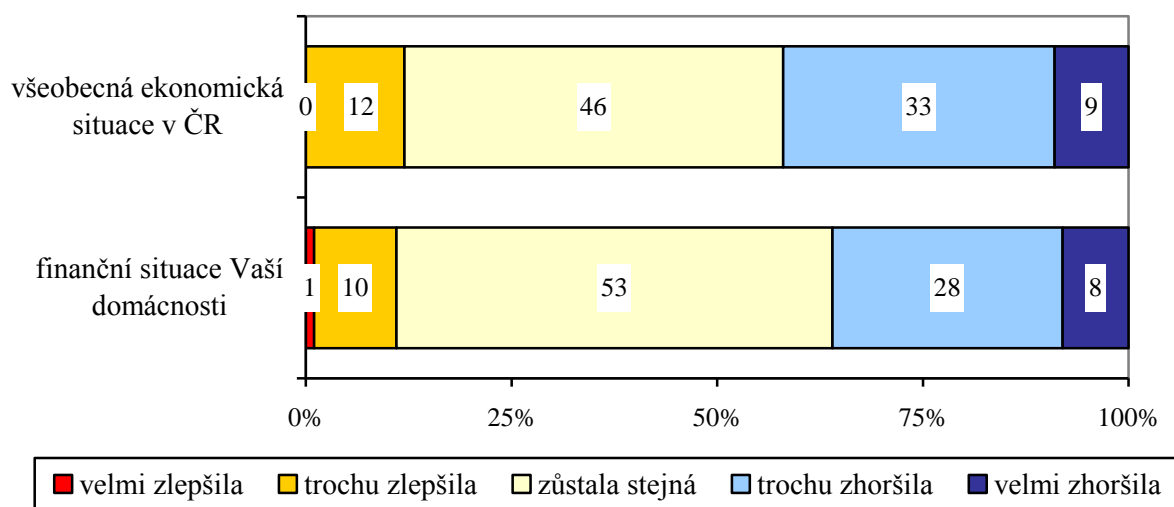
Téměř polovina občanů (46 %) se domnívá, že česká ekonomika je ve stejné situaci jako před rokem, dvě pětiny lidí (42 %) si myslí, že se stav české ekonomiky zhoršil. Ve výhledu na příští rok čeká opět téměř polovina občanů (45 %) neměnnou situaci, třetina (32 %) předpokládá zhoršení a čtvrtina (23 %) naopak zlepšení ekonomické situace. Zhoršení finanční situace vlastní domácnosti za poslední rok konstatovala třetina lidí (34 %), polovina uvedla, že se situace nezměnila (53 %) a desetina označila vlastní finanční situaci za lepší. Podobné je rozložení názorů na vývoj finanční situace vlastní domácnosti v příštím roce. Ve sledovaných otázkách došlo jak k výraznému posílení příznivých hodnocení minulého roku, tak k posílení optimismu do budoucna.

Citované výsledky pocházejí z výzkumu STEM provedeného na reprezentativním souboru obyvatel České republiky starších 18 let, který se uskutečnil ve dnech 11. - 20. března 2014. Respondenti byli vybíráni metodou kvótního výběru. Na otázky odpovídal soubor 1070 respondentů.

STEM dlouhodobě sleduje, jak hodnotí občané vývoj české ekonomiky a situaci vlastní domácnosti a ptá se i na to, s jakým trendem počítají v následujících 12 měsících. V loňském roce panovala mezi lidmi výrazná skepse jak při zpětném hodnocení, tak při výhledech do budoucna. Aktuální výzkum však již ukazuje změnu postojů, zvláště v hodnocení celkové ekonomické situace v ČR.

V odpovědích na otázku zjišťující hodnocení ekonomického vývoje v České republice za posledních dvanáct měsíců je poměrně vyrovnaný podíl těch, kteří se domnívají, že ekonomická situace zůstala stejná (46 %), s podílem těch, kteří si myslí, že se situace zhoršila (42 %). Hodnocení finanční situace vlastní domácnosti je mírně pozitivnější, více než polovina dotázaných občanů uvedla odpověď „zůstala stejná“ (53 %), třetina zvolila odpověď „trochu se zhoršila“ nebo „velmi se zhoršila“ (36 %). Zhruba desetina dotázaných se domnívá, že se celková ekonomická situace i finanční postavení jejich domácnosti zlepšily.

„Myslíte si, že v porovnání se situací před 12 měsíci se:“

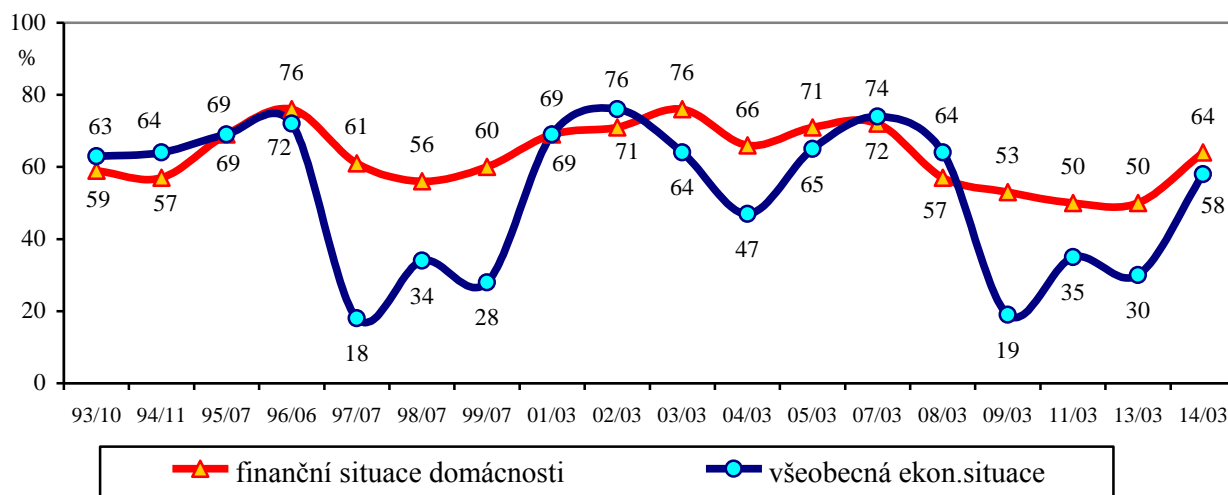

Pramen: STEM, Trendy 3/2014, 1070 respondentů starších 18 let

V dlouhodobé časové řadě STEM od roku 1993 jsou patrné propady a následné růsty podílů pozitivních názorů na celkovou ekonomickou situaci v České republice. Jasně patrná je krize roku 1997 a situace kolem pádu druhé Topolánkovy vlády na jaře 2009 (podíl názorů, že se ekonomika zlepšila nebo zůstala stejná, se snížil o 45 %). Hodnocení finanční situace domácnosti je stabilnější, ovšem i zde bylo od roku 2009 patrné oslabování pozitivních názorů na situaci.

Vývoj názorů na všeobecnou ekonomickou situaci v ČR a finanční situaci domácnosti za minulých 12 měsíců

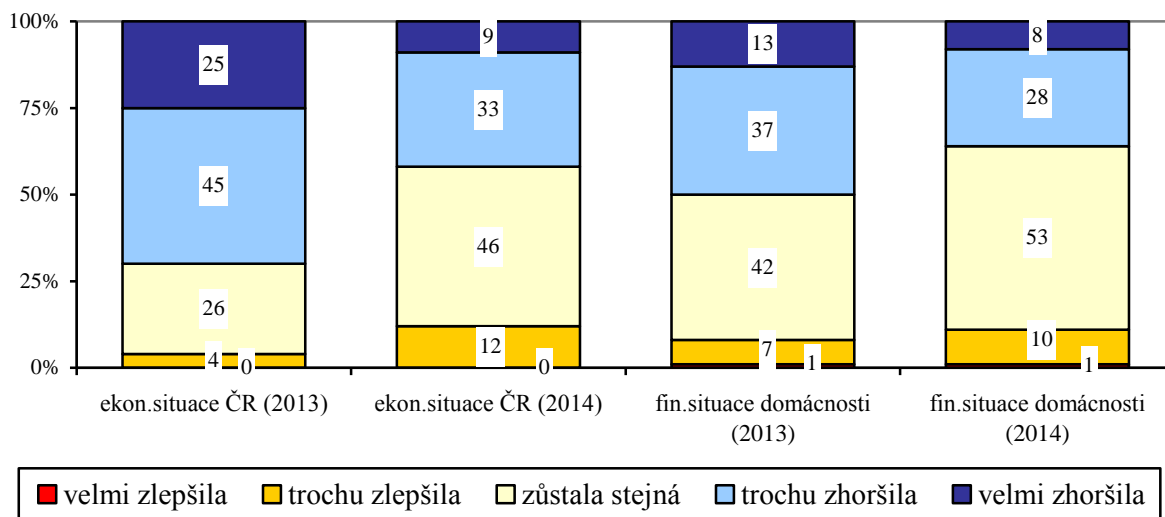
(podíl odpovědí „velmi se zlepšila“ + „trochu se zlepšila“ + zůstala stejná“ v %)

Pramen: STEM, Trendy 1993-2014

Jak již naznačuje předchozí graf, aktuální výzkum ukázal obrat ve veřejném mínění. Oproti výzkumu před rokem se podíl názorů, že celková ekonomická situace zůstala stejná, zvedl o 20 %, a podíl názorů, že se zlepšila, o 8 %. Naopak podíl názorů, že se česká ekonomika zhoršila, se snížil o 28 %. Zpětný pohled na finanční situaci domácností respondentů rovněž ukazuje zlepšení situace, i když ne tak výrazné jako v hodnocení ekonomiky celkově. Podíl názorů, že se finanční situace domácnosti zhoršila, se snížil o 14 %. Podíl těch, kteří považují finanční situaci domácnosti za stejnou jako před rokem, se zvýšil o 11 %.

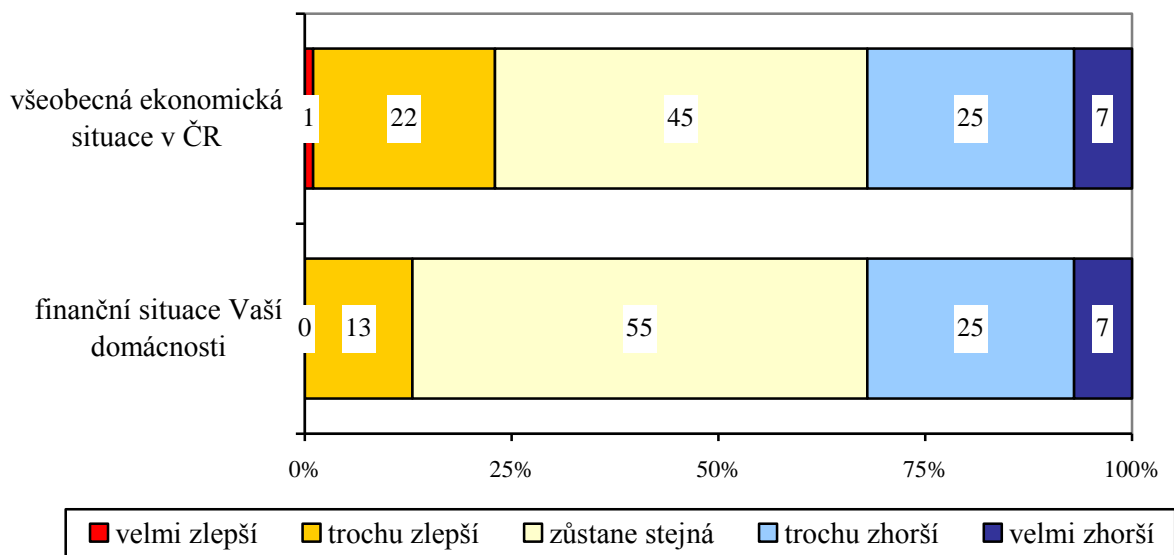
„Myslíte si, že v porovnání se situací před 12 měsíci se:“

Pramen: STEM, Trendy 3/2013, 3/2014

Ve vyhlídkách na příštích 12 měsíců v české ekonomice očekává třetina občanů zhoršení situace, téměř polovina lidí neměnnou situaci a čtvrtina dokonce čeká, že se ekonomická situace ČR zlepší. V hodnocení budoucnosti finanční situace domácnosti převládá mezi lidmi názor, že zůstane stejná (zastává jej mírně nadpoloviční většina dotázaných). Pesimisty v hodnocení perspektiv vlastní finanční situace je třetina občanů (podobně jako v případě hodnocení budoucnosti české ekonomiky). Naopak zlepšení finanční situace domácnosti čeká pouze zhruba desetina lidí.

„Myslíte si, že za budoucích 12 měsíců se:“

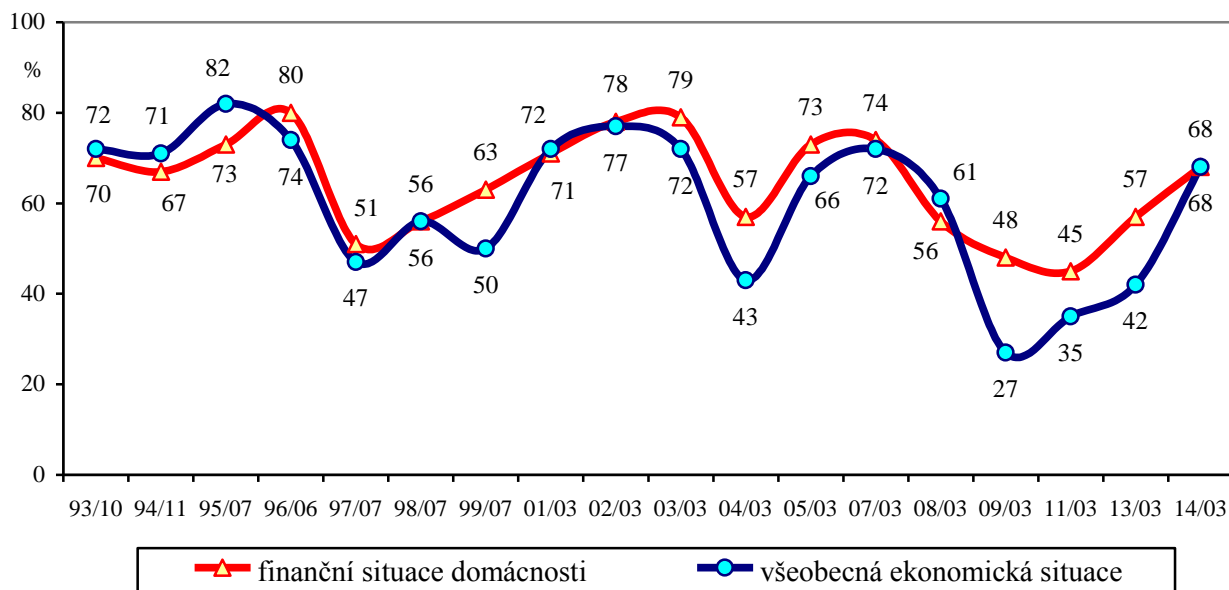

Pramen: STEM, Trendy 3/2014, 1070 respondentů starších 18 let

Časová řada STEM ukazuje, že pozvolné zvyšování podílu optimistických výhledů na budoucnost české ekonomiky a budoucnost domácností respondentů od roku 2011 se aktuálním průzkumem „urychlilo“, zvláště v případě ekonomiky celkově.

Vývoj názorů na všeobecnou ekonomickou situaci v ČR a finanční situaci domácnosti v budoucích 12 měsících

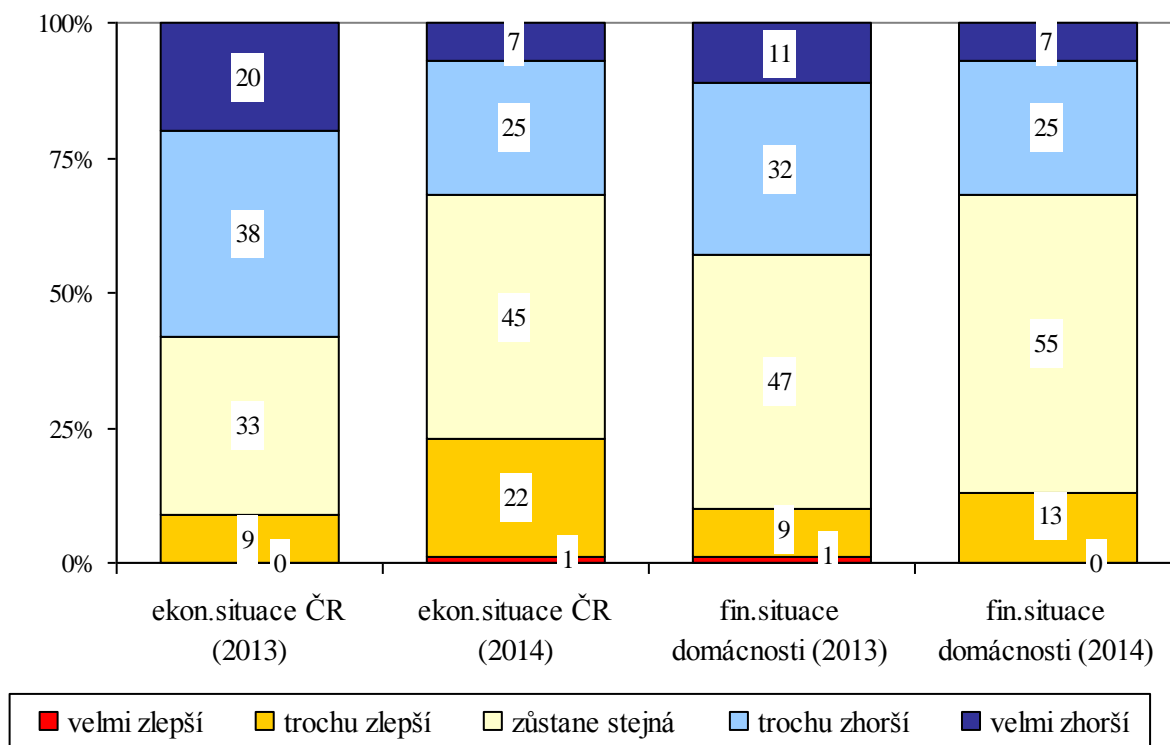
(podíl odpovědí „velmi se zlepší“ + „trochu se zlepší“ + zůstane stejná“ v %)

Pramen: STEM, Trendy 1993-2014

Konkrétně od posledního průzkumu zjišťujeme, že se podíl těch, kteří do budoucna čekají zhoršení stavu české ekonomiky, snížil o 26 % a vyrovnanými hodnotami procentních bodů se zvýšily podíly těch, kterých čekají zlepšení (o 14 %) nebo neměnnou situaci (o 12 %). Rovněž ve výhledech na budoucnost finanční situace domácnosti jsou lidé optimističtější než vloni. Podíl názorů, že se finanční situace domácnosti zhorší, se snížil o 11 %. Podíl těch, kteří se domnívají, že situace jejich domácnosti zůstane stejná, se zvýšil o 8 %.

„Myslíte si, že za budoucích 12 měsíců se:“

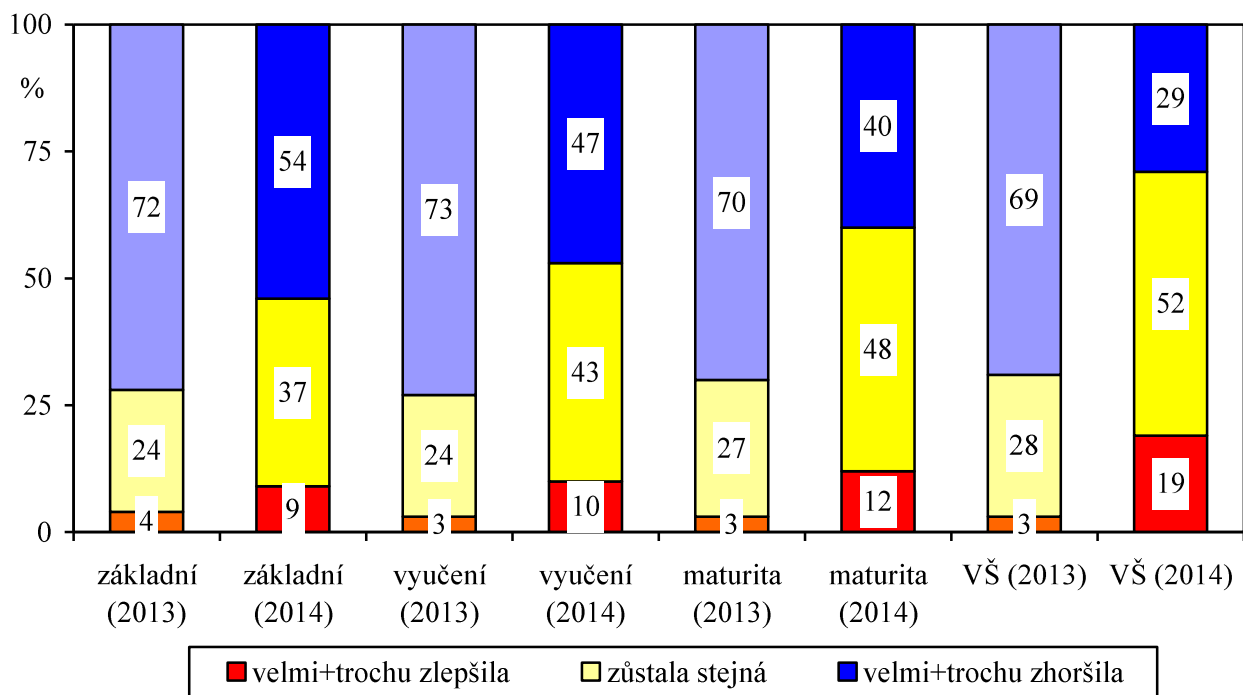

Pramen: STEM, Trendy 3/2013, 3/2014

Příznivý pohled na minulost a budoucnost české ekonomiky i finanční situace domácnosti je častější u občanů s vyšším vzděláním, materiálně lépe situovaných osob. V uvedených skupinách je rovněž výraznější změna k optimističtějším hodnocením ekonomických otázek (např. mezi lidmi s vysokoškolským diplomem klesl od roku 2013 podíl odpovědí, že se česká ekonomika zhoršila, o 40 %, zatímco mezi lidmi se základním vzděláním šlo o pokles o 18 %).

„Myslíte si, že se všeobecná ekonomická situace v České republice v porovnání se situací před 12 měsíci:“

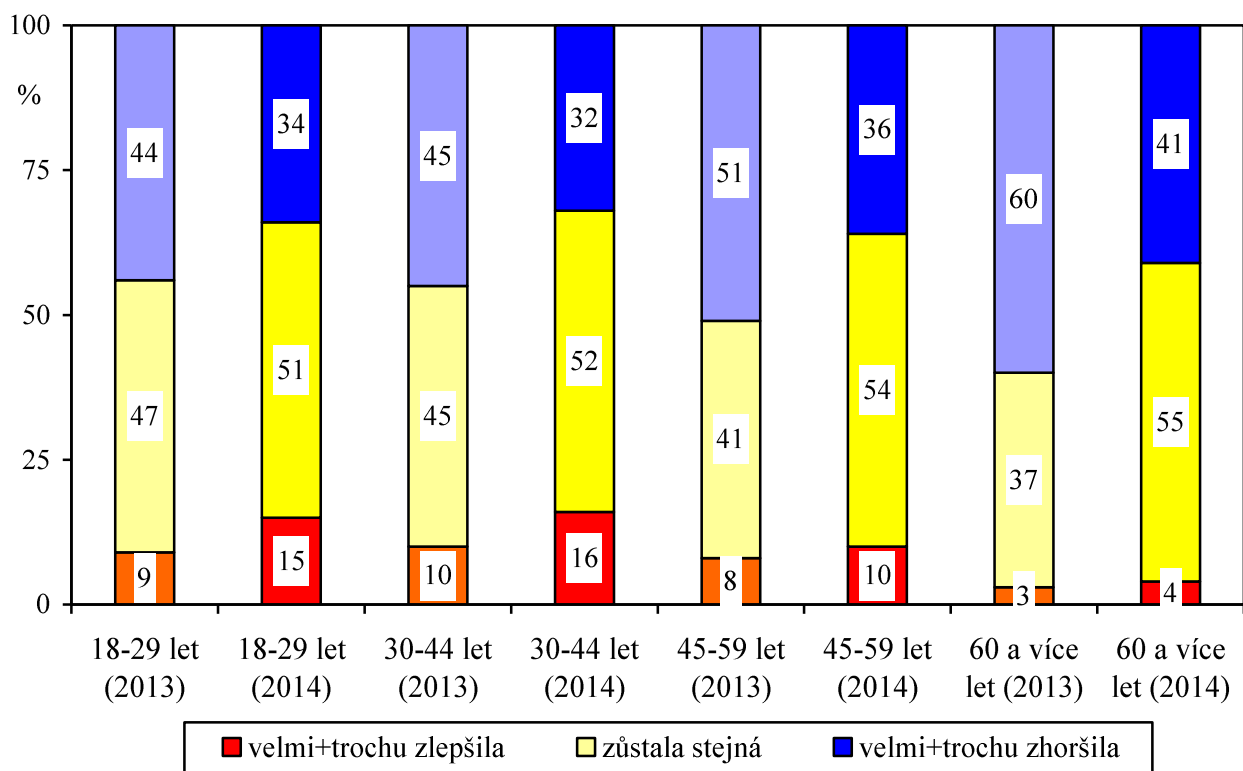
Srovnání rozdílů podle vzdělání v roce 2013 a 2014

Pramen: STEM, Trendy 3/2013, 3/2014

„Myslíte si, že finanční situace Vaší domácnosti se v porovnání se situací před 12 měsíci:“

Srovnání rozdílů podle věku v roce 2013 a 2014

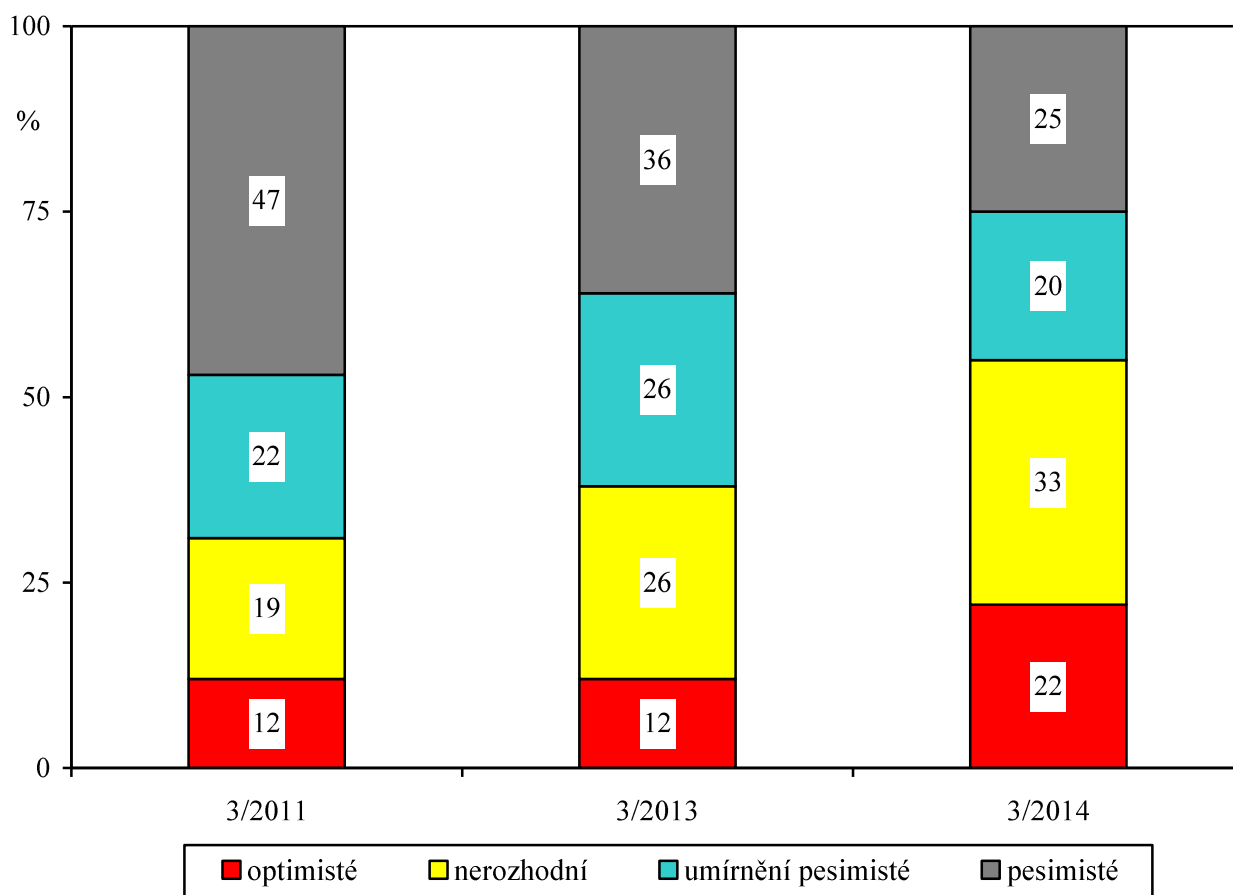
Pramen: STEM, Trendy 3/2013, 3/2014

Pokud otázky na očekávání vývoje naší ekonomiky a finanční situace vlastní domácnosti zkombinujeme, můžeme rozdělit populaci na čtyři skupiny:

- jako „optimisty“ lze označit lidi, kteří očekávají zlepšení české ekonomiky i finanční situace vlastní domácnosti anebo zlepšení v jedné z oblastí a neutrální vývoj v druhé,
- „nerozhodní“ buď v obou otázkách předpokládají, že se situace nezmění, anebo v jedné očekávají zlepšení a ve druhé zhoršení,
- „umírnění pesimisté“ předvídají zhoršení v jedné oblasti a stagnaci ve druhé
- a „pesimisté“ předpokládají, že dojde ke zhoršení stavu české ekonomiky i finanční situace jejich domácnosti.

Ze srovnání souhrnné typologie za roky 2011, 2013 a 2014 je na první pohled zřejmé oslabení skupiny „pesimistů“ a téměř zdvojnásobení podílu „optimistů“.

Perspektivy české ekonomiky a vývoje finanční situace domácností
(souhrnná typologie, v %)

Pramen: STEM, Trendy 3/2011, 3/2013, 3/2014